

DISC C-4 / CARA A / LLENGUA.001

LA FIXACIÓ DE LA LLENGUA

És una mica descoratjador que tres quarts de segle després que l'Institut d'Estudis Catalans promulgues unes regles per a la "depuració, fixació i expandiment" del català, tornem a sentir la necessitat (potser fins i tot la pressa) de debatre quin és el paper de l'escriptor en la fixació de la llengua.

Des del meu punt de vista, em semblaria excel·lent que els escriptors mostressin ara la mateixa disciplina amb la qual, a partir del mes de gener de 1913, es va posar fi a l'anarquia ortogràfica. Aleshores es va deixar enrera una etapa oberta a opinions de tota mena, una cosa que només està bé a condició de conservar la humilitat de suggerir propostes sense caure en la temptació de pontificar.

Considero important d'insistir sobre els beneficis que s'obtingueren amb l'acceptació gairebé unànime de les normes per part dels escriptors més qualificats i dels mitjans de comunicació més seriosos. Se'ls posava a l'abast un idioma apte per a expressar els aspectes més complexos del pensament i dels sentiments, amb un rigor i una coherència que estalviava les marrades que sovint ocasionen els cops de cor i les improvisacions.

Un seguit de circumstàncies històriques que ens han estat adverses han fet que avui hàgim d'afrontar un retrocés en els propòsits de fixació de la llengua. Se'ns recorda novament que els idiomes es formen al carrer i no a les acadèmies, una cosa passablement certa per als llenguatges que tenen la sort d'una normalitat vetllada i protegida. Però no cal pas esforçar-se gaire per constatar que actualment els nostres carrers són -en el sentit que insinuo- una mena d'ermots on es destrossen mútuament dos idiomes.

Fa anys, un excel·lent novel·lista català amb sòlids coneixements lingüístics, va escriure en una revista editada a l'exili que entre la vida i la gramàtica, ell s'inclinaria sempre a favor de la vida. Era una bella frase, s'entenia allò que volia dir, però la volada de la declaració no es veia assistida pel reforç de grans avenços. Es limitava a lluitar perquè fossin acceptades formes com viudo/viuda i calbo, entre altres per l'estil també collides a freq de vida i que no cal transcriure aquí perquè ja s'entén per on anaven. Al final, l'aportació de l'escriptor que esmento -ja desaparegut- ha estat molt valuosa per la qualitat de la seva literatura, però escassa, em sembla a mi, pel que fa a la gramàtica, tot i que ha tingut seguidors.

En Pompeu Fabra, que solia defugir el dogmatisme quan proposava (més que no pas dictava) havia dit en més d'una ocasió que abans de pronunciar-se definitivament calia esperar què hi dirien els escriptors. Una confiança que feia honor al gremi, però no sempre merescuda. En la nostra situació actual, amb una premsa en procés de creixença i una ràdio i una televisió nostres que necessiten adoptar un model d'idioma per no caure en el caos, ens cal una autoritat que gaudeixi d'una acceptació general. Com va ocórrer l'any 1913.

En aquest punt, el paper de l'Institut d'Estudis Catalans, a través de la seva Secció Filològica, pot i ha d'ésser fonamental. Els escriptors hi haurien de col·laborar sense encongiment, però amb modèstia. És clar que, d'entrada, caldria respondre a una pregunta: ¿funciona amb plenitud la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans? Penso que ara és un bon moment per aclarir-ho.